

Toldot Shimshon

by Rabbi Shimshon Chaim Nachmani zt"l

Published Livorno 1776*

Chapter IV – Mishnah 4

ר' לויטס איש יבנה אומר, מאד מאד הוי שפל רוח בפני כל אדם, שמתקנות אנוש רמה.

Rabbi Levitas a man of Yavneh said: be very, very humble of spirit before every person, for the hope of man is maggots.¹

לא יעלה על לב איש, להיות מצפה ומקנה רק מילי דנתמתא, לא רמה ותולעה. ואם כן, קשה על הלשון של התנא "שמתקנות אנוש רמה", שמי הוא זה שמצפה לדבר רע. ועוד, מהו הכפל של "מאד מאד".

It will not occur to anyone's heart to be expecting and hoping only for comforting words, and not maggots and worms. I.e., everyone knows that man's life is short, and then the body will die and decompose. If so, there is a question about the language of the Tanna, "the hope of man is maggots," for who would hope for something bad?

Furthermore, what is the meaning of the duplication of the word "very, very"?

ויבן, במאי דאימא בפרק י' דסנהדרין, איזהו בן העולם הבא, ענותו ושפל ברה, שנייה עייל, שנייה נפיק. ויש לדקדק, מהו הענין שנייה עייל, שנייה נפיק. ועוד, שראיה כפל ויתור לשון, דהיינו "ענותו ושפל ברה".

This can be understood by what is written in the 10th chapter of tractate *Sanhedrin* (88b): "Who is one who merits the World-to-Come? The humble and lowly of spirit, who enters the study-hall quietly and exits quietly."

We need to investigate, what is this "enters quietly and exits quietly"?

Also, there appears to be duplicative language, which is "humble and lowly of spirit."

---

* English translation: Copyright © 2024 by Charles S. Stein. Additional essays available at <http://zstorah.com>

¹ In most editions of Pirkei Avot, the words "before every person" [בפני כל אדם] do not appear in this Mishnah. See also Mishnah 12, which duplicates the teaching "be humble of spirit before every person."

ונראה, דאיתא בירושלמי דכלאים רבי, הנה ענותן סגי, והנה אמר, כל דנימר לי בר נשא, אנא עביד, חוץ ממה שעשו אנשי בתירא לזקני, דשרון גרמון מנשיאותן ומנוניה. עכ"ל. וזהו "שניף עניל", אם רוצים ליתן לה גדולה, ברח ממנה. ואם תפגס על פרחך לגדולה, תהיה שפל וענו. ועוד, "שניף נפ[י]ק", שאף לאחר שנקנסת, תהיה ענו ליתנה לאחרים ולצאת אתה מגדולתך, כמו שעשו אנשי בתירה להלל.

It appears that it is brought in the Jerusalem Talmud of Kilayim (9:3): “Rabbi [Yehuda HaNasi] was exceedingly humble and would say, ‘Anything a person asks of me, I will do, except for what the people of Beteira did to my ancestor [i.e., Hillel], for they removed themselves from their position of leadership and handed it over to him.’”

This is the meaning of “enters quietly”: If people wish to bestow greatness upon you, flee from it. If you must accept a position of greatness, do so with humility and a lowly spirit.

Furthermore, “exits quietly” means that even after you have entered into a position of greatness, remain humble and give it to others and exit from your position of greatness, as people of Bnei Beteira did for Hillel.

והשתא אתי שפיר לישנא דתלמודא, דמעיקרא קאמר, איזהו בן העולם הבא, ענותן ושפל ברה. ולא די להיות ענו סתם, אלא אפילו במקום גדולה, צריף להיות עניו, שניף עניל, שניף נפיק, כמו שפירשנו. ולזה רצה לרמוז התנא במה שאמר "מאד מאד", בין קודם שתפגס לגדולה, בין לאחר שנקנסת, "הני שפל רוח בפני כל האדם", כרבי וכזקני בתירא.

Now the language of the Talmud is fine, as it initially states: “Who is one who merits the World-to-Come? The humble and lowly of spirit.” It is not enough to simply be humble; rather, even in a position of greatness, one must remain humble, who “enters quietly and exits quietly,” as we have explained.

This is what the Tanna wished to emphasize by saying “very, very”: both before you enter a position of greatness and after you have entered it, “be lowly of spirit before every person,” like Rabbi [Yehuda HaNasi] and the elders of Beteira.

אי נמי יש לומר, דאמרינו בפרק ו' דחולין, גדול מה שצאמר במשה ואהרן, יותר ממה שצאמר באברהם, דאלו באברהם פתיב "ואנכי עפר ואפר", ובהנהו פתיב "ונחנו מה". ולכן אמר "מאד מאד", לא די באברהם, אלא במשה. ועוד, "בפני כל אדם", לא די בפני הגדולים ממה, אלא אף בפני הקטנים.

Alternatively, it can be said, as it is said in the 6th chapter of tractate *Chullin* (89a), that what is said about Moses and Aaron is greater than what is said about Abraham. For regarding Abraham, it is written, “I am but dust and ashes,”² whereas concerning Moses and Aaron, it is written, “What are we?”³ indicating even greater humility.

Therefore, he says “very, very”—it’s not enough to be like Abraham, but like Moses. Furthermore, he says “before every person”—not only before those greater than you, but even before those who are lesser.

² Gen. 18:27.

³ Ex. 16:7.

וְלִמָּה, שְׁתַּקְנֹת אָנוּשׁ רָמָה, דְּלַעֲיֵל בְּפִרְקֵי ג' אָמַר הַתַּנָּא, "לֵאמֹן אַתְּהָ הוֹלֵךְ, לְמִקּוֹם עֶפֶר רָמָה וְתוֹלְעָה", וְגַשׁ לְדַקְדֵּק, מֵהוּ רָמָה וּמֵהוּ תוֹלְעָה, וְתַרְמִי לָמָּה לִי. וְכַתְּבוּ הַמְּפָרְשִׁים שֶׁהָרָמָה הִיא כְּמוֹ שְׂרָץ הַפּוֹרֵחַ עַל אֵינָה אוֹכֵל, קוֹדֵם שְׂאוֹתוֹ אוֹכֵל יֵהָיֶה נִבְאָשׁ. וְהַתּוֹלְעָה הִיא יוֹתֵר קָשָׁה, שֶׁבְּאֵה לְאַחַר שֶׁנִּבְאָשׁ הָאוֹכֵל. וְזֶה גִלְמַד מִמָּה שֶׁמְצִינֵנוּ בַּפֶּן, דְּמִתְחַלֵּה כְּתִיב "וַיִּרְם תּוֹלְעִים וַיִּבְאָשׁ", כְּלוּמַר, לְפִי שֶׁנִּבְאָשׁ, הָיָה בּוֹ תּוֹלְעִים. וְלְבִסּוּף כְּתִיב "וְלֹא הִבְאִישׁ וְרָמָה לֹא-הָיְתָה בּוֹ", לֹא דִי שְׁלֹא הִבְאִישׁ, אֲלָא אֶפִּילוּ רָמָה שֶׁהוּא דְבָר קַל, לֹא הָיְתָה בּוֹ.

Why is this, that “the hope of man is maggots,” as above, in Chapter 3, the Tanna said, “Where are you going? To a place of dust, maggots, and worms.”⁴ It is worth examining: what is a maggot and what is a worm, and why do I need both to be mentioned? Commentators explain that a maggot is like a small insect that appears on food before it becomes rotten, whereas worms are more severe, as they come only after the food has rotted.

This distinction is learned from what we find with manna. Initially, it is written: “And it bred worms and became rotten,”⁵ as if to say that because the manna became rotten, it developed worms. Later, it is written: “And it did not become rotten, and no maggots were in it.”⁶ It’s not enough that it did not become rotten, but even maggots—something minor—did not appear in it.

וּבִסְפָר מַעֲבָר יִבְקַח דָּף קַמ"ב כַּתֵּב, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, וְאַפִּילוּ מִסְפְּרֵי הַתּוֹלְעִים גּוֹזְרִים מִלְּמַעְלָה, לְפִי בְּאִשׁוֹ וְצַחְחָתוֹ אֲשֶׁר פָּעַל וְעָשָׂה וְגַרְם בְּחַיּוֹ, מִסְפָּר קוּשֵׁי הָרָמָה בְּבִשָּׁר, כְּמִסְפָּר מַעֲשְׂיוֹ הַקָּשִׁים, וְאִינוּ שׁוֹנֵה לְכָל, בְּחִינַת קוּשֵׁי הַזֶּה, שֶׁיֵּשׁ מִי שֶׁקָּשָׁה לוֹ מְאֹד, וְיֵשׁ מִי שֶׁמְרַגֵּשׁ אֲבָל לֹא כָּל כּוֹ, וְיֵשׁ מִי שֶׁאִינוּ מְרַגֵּשׁ. עַכ"ל. וּבִסּוּף פֶּרֶק קַמָּא דְּבַתְרָא אֶמְרִינוּ, תְּנֵנוּ רַבְּנֵנוּ, שֶׁבְּעָה לֹא שְׁלֵטָה בָּהֶם רָמָה וְתוֹלְעָה. וְהַקִּשׁוֹ בַּתּוֹסְפוֹת, תִּימָה לְרִשְׁבֵּי"א, דְּכֻלְהוּ צְדִיקֵי נְמִי, דְּאֶמְרִינוּ בְּשִׁבְתָּ פֶּרֶק שׁוֹאֵל "וְרַקֵּב עֲצָמוֹת קִנְאָה", מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ קִנְאָה בְּלִבּוֹ, עֲצָמוֹתָיו נִרְקָבוּ. וְשֶׁאִין לוֹ קִנְאָה בְּלִבּוֹ, אִין עֲצָמוֹתָיו נִרְקָבוּ. וְיֵשׁ לוֹמַר, דְּיִכּוֹל לְהִיֵּת שְׁלֵא יִרְקָב, וְיִשְׁלוּט בּוֹ רָמָה, כְּדֶאֱמְרִינוּ בְּמַעֲשֵׂה דְרַבֵּי אֶלְעָזָר בְּרַבֵּי שְׁמַעוֹן בְּמַצִּיעָא, דְּנִפְקַ רִישָׁא מֵאוּדְנִיָּה. עַכ"ל.

In the book *Ma'avar Yabok* (page 142), it is written, and this is his language:

Even the number of worms is decreed from above, based on the foulness and decay caused by one’s actions during their lifetime. The severity of worms in the flesh corresponds to the severity of one’s deeds. This is not the same for everyone: regarding this severity, for some, it is exceedingly harsh; for others, they feel it but not as intensely; and for yet others, they do not feel it at all.

- Aaron Berachiah ben Moses, *Ma'avar Yabok* (Sifte Rinonot 3:41)

At the end of the 1st chapter of tractate *Bava Batra* (17a), it is said, “The Sages taught: Seven people were not affected by maggots and worms.” Tosafot raises a difficulty:

Rashba wondered: Isn’t that so for all righteous individuals? For it is stated in tractate *Shabbat*, in the 23rd chapter, entitled, “One who asks” (152b):

⁴ Pirkei Avot 3:1.

⁵ Ex. 16:20.

⁶ Ex. 16:24.

“A tranquil heart gives life to the body, but jealousy rots the bones” (Prov. 14:30).
One who harbors jealousy in his heart will have his bones decay, while one who does not harbor jealousy in his heart will not have his bones decay.

It is possible that a person’s body will not decay but that maggots will still affect it. As stated in the account of Rabbi Elazar, son of Rabbi Shimon, in [tractate Bava] *Metzia* (84b), [when he instructed his wife not to bury him, she would examine the body from time-to-time, and it did not decompose, but once she did see that] **an insect emerged from his ear.**

- Tosafot, Bava Batra 17a

ונמצונו למדין, שמהתולעה שבאה מסרחון וביאוש הבשר, הצדיקים ומי שאין לו קנאה בלבו, ניצולים ממנה. אבל מהרמה, אי אפשר לכל אדם להנצל. אך אם לא יש סרחון וביאוש, אינו מרגיש בו כלל, וכמו שכתב המעבר יבק, שיש מי שאינו מרגיש כלל. ומי שהוא עניו, בנדאי שאין קנאה בלבו כלל, ואם אין קנאה בלבו, יתקיימו עצמותיו, מפני שלא יהיה לו ביאוש וסרחון, ואם כן, לא יהיה לו תולעה, רק רמה.

Thus, we learn that righteous individuals and those who harbor no jealousy in their hearts are spared from the worm, which arises from the stench and decay of the flesh. However, regarding the maggot, it is impossible for any person to fully escape it. Yet, if there is no stench or decay, one does not feel its presence at all, as the *Ma’avar Yabok* wrote, that there are some who do not feel it at all.

One who is humble surely has no jealousy in his heart, and if there is no jealousy in his heart, his bones remain intact because there will be no stench or decay. Consequently, he will not have any worms, only maggots.

ולכן אמר הסנא "הוי שפל רוח", מפני שתקנת אנוש הוא שלא יהיה לו רק רמה, וזה ירויח במדת הענוה. והגם שהמעבר יבק שם לא חלק בין רמה ותולעה, עם כל זה, החילוק הוא מוכרח, כמו שפירש השפתי כהן בפירוש בשלח. וכן נראה מדברי התוספות פרקא קמא דבתרא, וממה שאמר הסנא "למקום עפר רמה ותולעה", דאי לאו הכי, פרתי למה לי, דהיינו רמה, היינו תולעה.

Therefore, the Tanna said, “Be of humble spirit,” because the hope of man is that he will only have to endure maggots, which is achieved through the trait of humility. Although *Ma’avar Yabok* there does not distinguish between maggots and worms, nevertheless, the distinction is necessary, as explained by *Sifte Cohen on the Torah in parashat Beshalach*.⁷

This also appears to be the case from the words of Tosafot in the first chapter of *Bava Batra* (17a) and from the Tanna’s statement of Pirkei Avot 3:1: “To a place of dust, maggots, and worms.” For if this were not the case, why mention both, which is maggots and worms.

* * *

⁷ Mordechai Cohen, late 16th century Kabbalist from Safed, who served as a rabbi in Aleppo, *Sifte Cohen on the Torah* (Venice 1605).